

МОНИТОР:

СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ИТНИТЕ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Период: 15-30.12.2015 г.

Спроведување на Политичкиот договор

Динамиката на спроведување на Политичкиот договор е нарушена. Сè поизразена е тензијата помеѓу политичките партии, учесници во преговорите. Последната средба на работните групи се одржа на 17 декември. Се очекува преговорите да продолжат по новогодишните празници, а најавена е посета и на Комесарот Хан за јануари, 2016 година.¹

Дури и да се постигне согласност по преостанатите точки, сериозно се поставува прашањето дали можат да се создадат услови за организирање фер предвремени избори. Суштествено, Договорот не се исполнува „целосно и конструктивно“ како што беше нагласено и во Заклучоците на Советот на министри за општи работи на ЕУ, одржан на 15 декември.²

Дополнително, се доведуваат во прашање и веќе договорените решенија. Пратеникот од редовите на ВМРО-ДПМНЕ, Антонио Милошоски, изјави дека неговата партија „изразува сериозна резерва“ во однос на дејствувањето на специјалната јавна обвинителка Катица Јанева.³ Несогласувањата помеѓу министрите и нивните заменици од редовите на ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ се продлабочуваат. Министерката за труд и социјална политика од СДСМ понесе кривична пријава за злоупотреба на службена положба и несовесно работење против нејзиниот претходник, инаку сегашен дополнителен заменик министер од редовите на ВМРО-ДПМНЕ.⁴ СДСМ поднесе тужба пред Управниот суд против поранешниот состав на ДИК, поради ненадлежност на овој состав да одлучува во спорот помеѓу министерот за финансии, и дополнителниот заменик министер од СДСМ.⁵

Од друга страна, зачестуваат јавните расправи и меѓуинституционалните посети посветени на спроведување на Итните реформски приоритети, но без видливи резултати.⁶

Владеење на правото и правосудство

Правосудство

Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите, Катица Јанева, побара одлагање на главната расправа од

¹ Хан со писмо до лидерите - најави посета за сработеното од Договорот од Пржино. Нова ТВ. 22.12.2015 г. Достапно на: <http://novatv.mk/index.php?navig=8&cat=2&vest=26319>.

² Заклучоците на Советот на министри за општи работи на ЕУ се достапни на: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15356-2015-INIT/en/pdf>.

Меѓу другото „Советот повикува на целосно и конструктивно спроведување на Договорот од сите страни, во согласност со договорената временска рамка и целите, во интерес на државата и нејзините граѓани. Воедно, Советот ја истакнува важноста изборите во април 2016 година да бидат спроведени на кредибилен начин. Советот го повторува повикот упатен до сите страни да го почитуваат своето ветување за спроведување на Итните реформски приоритети, за решавање на проблемите во однос на системското владеење на правото, вклучително и прекршувањата на основните права, независноста на судството, слободата на медиумите, изборите, корупцијата, политизацијата на државните институции, претопувањето на државата со партиите на власт и недостатоците во надзорот над разузнавачките служби.“

³ Јанева прерасна во класичен инструмент на Зоран Заев. Веб страница на ВМРО-ДПМНЕ. 25.12.2015 г. Достапно на: <http://vmro-dpme.org.mk/?p=28618>.

⁴ Ременски поднесе кривична пријава против Спасов. МИА. 28.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/134/132964460>.

⁵ Поднесена е тужба поради незаконската одлука на стариот состав на ДИК. Веб страница на СДСМ. 22.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sdsm.org.mk/default.aspx?mId=55&agId=2&articleId=13224>.

⁶ Националниот совет за евроинтеграции на 24 декември одржа јавна расправа по по "Итните реформски приоритети за Република Македонија". Повеќе информации се достапни на: http://www.sobranie.mk/2014-002cea30-a5b8-435e-ad55-147ff64cbfa2-ns_article-javna-rasprava-za-itnite-reformski-prioriteti-za-republika-makedonija.nsp.

Секретаријатот за европски прашања, во рамките на иницијативата за институционални посети со цел следење на спроведувањето на Итните реформски приоритети, оствари работни средби со претставници од Министерството за информатичко општество и администрација, Министерството за внатрешни работи, Државната изборна комисија, Министерството за правда и Државната комисија за спречување корупција.

Повеќе информации на: <http://www.sep.gov.mk/content/?ID=784#.VoLZUeGrldU>; <http://www.sep.gov.mk/content/?ID=787#.VoLZT-grldU>; <http://www.sep.gov.mk/content/?ID=788#.VoLZTEgrldU>; <http://www.sep.gov.mk/content/?ID=789#.VoLZSugrldU>; <http://www.sep.gov.mk/content/?ID=792#.VoLZS-grldU>.

предметот „Пуч“, закажана за 21 декември. Во образложението стои дека причината за ваквото одлагање е потребата од целосно запознавање со содржината на доказите кои се доставени до Судот, а кои не се содржани во обвинителскиот предмет што им бил доставен. Обвинителот Зоран Заев се појави на закажаната расправа. Наредната расправа е закажана за 14 јануари 2016 година.⁷

Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите (специјалното јавно обвинителство) на 25 декември извести дека во тек се повеќе предистражни постапки по предметите на кои е воспоставена стварна надлежност. Воедно, уште еднаш беше побарано од СДСМ да ги достави материјалите кои ги поседува, додавајќи дека на дел од обвинителите веќе им се издадени сертификати за работа со класифицирани информации од степен на „државна тајна“. При претходно упатеното барање, од СДСМ соопштија дека нема да пристапат кон предавање на материјалите додека не бидат обезбедени максимални услови за нивна заштита, што подразбира и соодветно 24-часовно обезбедување, какво што во моментот нема бидејќи не е усвоен Закон за јавнообвинителската служба.⁸ Зоран Заев на 30 декември ги предаде материјалите од прислушкуваните разговори во специјалното јавно обвинителство, меѓу кои е и материјал за случајот „Монструм“.⁹

Кривичниот совет на Оделението за организиран криминал и корупција при Основниот суд Скопје 1 – Скопје, врз основа на предлогот за укинување или замена на мерката притвор на обвинетите Зоран Верушевски и Ѓорѓи Лазаревски поднесен преку нивните бранители, а по прибавено позитивно мислење и предлог на специјалната јавна обвинителка Катица Јанева¹⁰, одлучи да ја укине мерката притвор, при што како мерки на претпазливост се уважуваат предлозите за забрана за напуштање на живеалиштето и привремено одземање на патна исправа.¹¹

Собранието на РМ на 30 декември го усвои Предлог-законот за вработените во јавнообвинителската служба на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите, поднесен од Владата по скратена постапка.¹² Предлогот беше првично поднесен на 21 декември од страна на група пратеници од редовите на СДСМ, НСДП, ЛДП и ПДТ, но не стигна на дневен ред бидејќи пратениците на ВМРО-ДПМНЕ гласаа против, со образложение дека таа материја е веќе регулирана со другите закони за јавно обвинителство, јавно обвинителска служба и администрација и со предложениот закон ова обвинителство би било во повластена позиција.¹³

Владата поднесе Предлог-закон за изменување и дополнување на Законот за платите на јавните обвинители и Законот за платите на судиите, по скратена постапка.¹⁴ Со предложените законски решенија се предвидуваат дополнителни основи за додатоци на платата.¹⁵ Висината и начинот на утврдување на додатоците се уредуваат со акт на Судскиот совет на Република Македонија, односно Јавниот обвинител на РМ, по претходна согласност од министерот за финансии.

Во својата реакција специјалната јавна обвинителка Јанева оцени дека со одредбата која го овластува Јавниот обвинител на РМ, по претходна согласност од министерот за финансии, да одлучува за додатоците на

⁷ Од мониторинг активностите на Коалицијата „Сите за правично судење“.

⁸ Прес конференции: Во моментот СЈО нема услови за заштита на материјалите. Веб страница на СДСМ. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sds.org.mk/default.aspx?ml=55&agId=6&articleId=13189>.

⁹ СДСМ ги предаде материјалите до Специјалното обвинителство. МИА. 30.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/282/132968741>.

¹⁰ СЈО предложило укинување на притворот на Верушевски. МИА. 25.12.2015 г. Достапно на:

<http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/380/132962131#>.

¹¹ Соопштение за јавност. Веб страница на Основен суд Скопје 1 Скопје. 29.12.2015 г. Достапно на: <http://www.osskopje1.mk/Novosti.aspx?novost=438>.

¹² Материјалот од седницата е достапен на: <http://www.sobranie.mk/sessiondetails.nsp?sessionDetailsId=514ae52a-f803-4ef7-9096-92fb31766def&date=30.12.2015>.

¹³ Собранието усвои повеќе измени и дополнувања на закони од различни области. МИА. 21.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/381/132953583>.

¹⁴ Целосните материјали се достапни на: <http://www.sobranie.mk/materialdetails.nsp?materialId=d22bc200-1622-4dd7-9428-a6893925c922> и <http://www.sobranie.mk/materialdetails.nsp?materialId=e274859b-52a8-4434-b9ba-3f28685dca8f>.

¹⁵ Членот 1 од Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за плати на судиите предвидува да се додадат два нови члена 7-а и 7-б. Со одредбата 7-а се воведува правото на додаток во случаите кога судијата работи подолго од пропишаното работно време и работа за деновите на празници што согласно одредбите на постојниот закон не е уредено како право кое е загарантирано право од работен однос кое припаѓа според закон; со одредбата 7-б се воведува правото на додаток на плата за работа на судијата во посебни услови, при висок ризик и доверливост во работењето.

Со членот 1 од Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за плати на јавните обвинители се пропишува дека на коефициентот на плата на јавен обвинител кој раководи со одделение во јавното обвинителство се додава 0,2. Со овие дополнувања на член 6 од законот се изедначува коефициентот за зголемување на платата на јавниот обвинител кој раководи со одделение во јавно обвинителство со коефициентот за зголемување на платата на судијата кој е претседател на оддел или одделение во судот. Аналогно на членот 1 од Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за плати на судиите, со членот 2 се додаваат два нови члена 6-а и 6-б, кои предвидуваат исти додатоци во однос на платите на јавните обвинители. Со членот 3 се предлага надомест за дежурства. Согласно образложението, основната цел е зајакнување на независноста на судиите и самостојноста на јавните обвинители.

јавните обвинители во ова јавно обвинителство, се кршат воспоставените принципи на автономност и финансиска независност. Потоа, Владата достави дополнет предлог-закон, што предвидува дека додатоците, навината висина и начинот на утврдување за спцијалното јавното обвинителство се уредуваат со акт на јавниот обвинител кој раководи со него. Аналогно, ваква надлежност се предвидува и за јавниот обвинител кој раководи со Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Предложени се измени и во однос на **Законот за Академијата за судии и јавни обвинители**, во делот на критериумите за прием во почетна обука.¹⁶ Се предвидува можност стручните соработници со положен правосуден испит со просек над 7,00 кои најмалку пет години работат во судството и обвинителството да бидат примени во почетната обука во Академијата за судии и јавни обвинители, но само како кандидати за јавни обвинители.¹⁷

Сите предложени закони беа усвоени на седница на Собранието одржана на 30 декември.¹⁸

Основното јавно обвинителство Скопје, постапувајќи во предметот за наводно фалсификуваните лични карти соопшти дека е пронајдена тајната работилница каде е вршено фалсификувањето на документите, при што се приведени три лица, но постојат индиции и за инволвирани други лица и за сторени други кривични дела.¹⁹

По првичната проверка на 22 лични карти за кои е утврдено дека се издадени на незаконски начин²⁰, **Министерот за внатрешни работи, Оливер Спасовски**, соопшти дека во текот на истрагата се откриени уште 424 случаи за незаконско издавање лични карти на лица кои фигурираат како гласачи во Избирачкиот список.²¹

Во јавноста беа пласирани различни информации и толкувања од страна на партиите ВМРО-ДПМНЕ²² и СДСМ²³ за вмешаноста на „другата страна“ во оваа афера, што создаде збунетост и простор за шпекулации. На седницата одржана на 30 декември, Собранието ја прифати Предлог-одлуката за формирање анкетна комисија за случајот „Фабрика за фалсификување на лични карти, пасоши и други документи“, поднесена од групата пратеници од редовите на ВМРО-ДПМНЕ, ДУИ и ДПА.²⁴

Судскиот совет на РМ на седница одржана на 24 декември донесе одлука за избор на претседател на Основен суд Струга и 34 судии поротници во Основен суд Скопје 1 Скопје. Проф. Симеон Гелевски како единствен кандидат, на 28 декември е избран за член на Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност за судија од редот на пензионираниите универзитетски професори.²⁵ Составот на ова тело сè уште не е комплетиран со член од редот на професорите од припадниците на заедниците кои не се мнозинство, бидејќи ниту еден од досега пријавените кандидати не ги исполнувал условите. На консултативна седница на ова тело, Сашо Поцевски од редот на пензионирани адвокати е избран за претседател.²⁶

¹⁶ Целосните материјали се достапни на: <http://www.sobranie.mk/materialdetails.nspx?materialId=7741c21f-b641-46b1-bde6-6e2f659f6c78>.

¹⁷ Согласно образложението, ваквите измени се мотивирани од потребата за јакнење на независноста и самостојноста на јавното обвинителство и зголемување на професионалното, стручното и квалитетното извршување на јавно обвинителската функција, односно на овој начин се надминува проблемот со неопходната потреба за пополнување на слободните места во јавните обвинителства со што ќе се овозможи натамошно успешно спроведување на Законот за кривичната постапка.

¹⁸ Собранието донесе три законски решенија од областа на судството. МИА. 30.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/381/132968107>.

¹⁹ Откриена е тајната работилница за фалсификување лични карти. Веб страница на ЈОРМ. 19.12.2015 г. Достапно на: <http://jorm.gov.mk/?cat=4>.

²⁰ Прес конференција на министерот Спасовски; Лица без живеалиште добивале лични карти и биле во Избирачкиот список. Веб страница на МВР. 23.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mvr.gov.mk/vest/1143>.

²¹ Незаконските лични карти на жители на Пустец со адреса на станови сопственост на РМ. Веб страница на МВР. 30.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mvr.gov.mk/vest/1186>.

²² Заев повторно е фатен во криминал до гуша. Веб страница на ВМРО-ДПМНЕ. 22.12.2015 г. Достапно на: <http://vmro-dpnmne.org.mk/?p=28596>.

ПГ на ВМРО-ДПМНЕ предлага формирање анкетна комисија за фабриката за лични карти на СДСМ. Веб страница на ВМРО-ДПМНЕ. 28.12.2015 г. Достапно на: <http://vmro-dpnmne.org.mk/?p=28631>.

²³ Доцна е за Груевски, нема бегање од одговорност за криминалот. Веб страница на СДСМ. 22.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sdsrm.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=2&articleId=13236>.

Заев: Груевски пак режира, мафијата е во Владата. Веб страница на СДСМ. Достапно на: <http://www.sdsrm.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=6&articleId=13231>.

Груевски и Јанкулоска во скандалот со издавање и печатење лични карти. Веб страница на СДСМ. 23.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sdsrm.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=2&articleId=13251>.

²⁴ Ке се формира Анкетна комисија за „Фабриката за фалсификувани лични карти“. МИА. 30.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/380/132968315>.

²⁵ Врз основа на сумираните резултати од гласањето, Комисијата формирана во рамките на Судскиот совет на РМ утврди дека на одржаните избори од 573 судии запишани во Судскиот изборен именик гласале 502 судии. Од вкупниот број на судии кои гласале кандидатот Симеон Гелевски доби 435 гласа, од кои 67 гласачки ливчиња се неважечки. Соопштение. Веб страна на ССРМ. 29.12.2015 г. Достапно на: <http://www.ssrn.mk/Novosti.aspx?novost=379>.

²⁶ Од мониторинг активностите на Институтот за човекови права.

Европската комисија за демократија низ право (Венецијанската комисија) на 21 декември го донесе своето мислење за законите во врска со дисциплинската одговорност и оценувањето на судиите, поконкретно во однос на предлог измените од 2015 кои се однесуваат на Законот за судовите, Законот за Судскиот совет на РМ, како и за веќе донесениот Закон за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за одговорност за судија. Комисијата ја оценува како проблематична ситуацијата дека иницијативата за измена на Уставот, законите и соодветните текстови беа донесени и усвоени од страна на владејачката коалиција, додека главните опозициски партии беа отсутни од Собранието. Напоменато е дека ваквите важни реформи во нормални услови мора да добијат најширока можна политичка поддршка, во спротивно постои ризик дека јавноста ќе ги согледа (со право или не), како обид на владејачкото мнозинство да ги оформи новосоздадените органи, а преку нив, да се воспостави контрола врз судството.²⁷

Комисијата забележува дека формирањето на **Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија**, претставува радикална промена во однос на претходната институционална поставеност. Во согласност со член 105 од Уставот, Судскиот совет е тој кој "одлучува за дисциплинската одговорност на судиите". Венецијанската комисија нагласува дека не е во состојба да ја оцени уставноста на новото тело бидејќи тоа е должност на македонскиот Уставен суд. Сепак, даденото мислење не е во прилог на формирање на посебно тело за дисциплинска одговорност и се предлага функциите на Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија да се вратат на Судскиот совет, со тоа што членовите на Судскиот совет кои што ќе бидат инволвирани во почетната фаза на иницирање на дисциплинската постапка да не учествуваат во одлучување за дисциплинската одговорност. Дополнително, истакнува дека постои одреден недостаток на кохерентност помеѓу уставните реформи кои започнаа во 2014 година и законските амандмани од 2015 година. Комисијата смета дека на овие реформи треба да се пријде систематски, како на уставно така и на законодавно ниво.²⁸

Европскиот суд за човекови права на 10 декември донесе пресуда во случајот Аслани против РМ²⁹, со која утврди дека Република Македонија е одговорна за повреда на член 3 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи – забрана за тортура, нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

Комисијата за европски прашања при Собранието на РМ, на 23 декември одржа јавна расправа на тема: *Како до европско судство?*, на која беа поканети и претставници на граѓанското општество, меѓу кои и членките на Мрежата 23.³⁰

По одржаниот консултативен настан, организиран од **Министерството за правда**, во врска со Предлог-стратегијата за реформа на правосудниот сектор, изготвувачите побараа од заинтересираните страни да дадат стручен придонес кон конечниот текст на предлогот. Институтот за човекови права (ИЧП), организација-членка на Мрежа 23, изготви коментари и забелешки во однос на Предлог-стратегијата генерално, како и поединечно по одделни поглавја.³¹

Следење на комуникациите

Работата на **Анкетната комисија за скандалот со прислушувањето** и понатаму е блокирана поради несогласувањата на нејзините членови. Единствена точка за која успеаа да постигнат согласност е формирање на две работни групи за посета на институциите и компаниите кои би можеле да имаат информации за скандалот со прислушувањето.³² Нема информации дали се спроведени посетите планирани за периодот од 22-24 декември (едната работна група требаше да оствари посета на институциите и компаниите кои поседуваат

²⁷ Од мониторинг активностите на Институтот за човекови права.

²⁸ OPINION ON THE LAWS ON THE DISCIPLINARY LIABILITY AND EVALUATION OF JUDGES OF "THE FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA" Adopted by the Venice Commission at its 105th Plenary Session (Venice, 18-19 December 2015), Strasbourg, 21 December 2015 Opinion No. 825 / 2015.

²⁹ Пресудата е достапна на: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"sort":\["kpdate Descending"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-159060"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{).

³⁰ Јавна расправа на тема: Како до европско судство?. Веб страница на Собранието на РМ. 23.12.2015 г. Достапно на: http://www.sobranie.mk/2014-002cea30-a5b8-435e-ad55-147ff64cbfa2-ns_article-javna-rasprava-na-tema-kako-do-evropsko-sudstvo.nsp.

³¹ Коментари и забелешки на Предлог-стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2016-2020 година од Институтот за човекови права. Веб страница на ИЧП. 28.12.2015 г. Достапно на: <http://www.ihr.org.mk/mk/pocetna/242-2016-2020.html>.

³² Продолжение на седница бр. 4 на Анкетната комисија за скандалот со прислушувањето: Формирање на работни групи за посета на институции поврзани со работата на Комисијата, согласно Планот за работа на Анкетната комисија за скандалот со прислушувањето. Веб страница на Собранието на РМ. 16.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sobranie.mk/sessiondetailsrabotni.nsp?sessionDetailsId=f375b1cc-4c34-4773-93ff-f1b61338c4fa&date=16.12.2015>.

Работни групи на Анкетната комисија за прислушувањето во посета на институции и компании. МИА. 16.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/381/132946598#>.

техничка опрема која би можела да се употреби за прислушкување, вклучително и мобилните оператори; другата работна група требаше да ги посети судовите и обвинителствата).

Комисијата за прашања на избори и именувања го предложи Иван Иванов, пратеник од редовите на ВМРО-ДПМНЕ за член на Анкетната комисија за скандалот со прислукувањето, на местото на Силвана Бонева, на којашто ѝ заврши пратеничкиот мандат откако стана членка на ДИК.³³

На седницата закажана за 17 декември, беше предвидено сослушување на министерот за финансии, Зоран Ставрски. Сведокот се појави, но седницата не се одржа. Претседателот на Анкетната комисија, Петре Шилегов, одлучи да ја прекине седницата поради барањето на Ставрски да сведочи зад затворени врати, со објаснување дека седницата ќе продолжи во моментот кога сведоците ќе одлучат да говорат јавно.³⁴ На прес-конференција, Шилегов ги соопшти прашањата што биле наменети за сведокот.³⁵

Собраниските комисии за надзор над разузнавачките служби³⁶ не одржаа седница во извештајниот период.

Изборна реформа

По усвојувањето на Правилникот за утврдување на начинот и постапката за избор на генерален секретар на ДИК³⁷, на 24 декември Комисијата распиша јавен оглас за пополнување на оваа позиција.³⁸ Кандидатите за генерален секретар, меѓу другото, треба да бидат административни службеници од категоријата на раководни вработени и притоа да не се членови на орган на политичка партија. Генералниот секретар на ДИК ќе раководи со информатичкиот сектор во чија надлежност ќе биде водењето на избирачкиот список. На огласот се пријавиле 14 кандидати, а седницата за избор беше најавена за 30 декември.³⁹

Виолета Дума член на ДИК од СДСМ, по само 12 дена поминати на оваа функција, на 30 декември е разрешена поради исполнување на услови за старосна пензија. За пополнување на местото член на ДИК од СДСМ ќе биде распишан јавен оглас.⁴⁰

Активностите на ДИК, пред сè во делот на водење и ажурирање на Избирачкиот список, треба да отпочнат по изборот на генерален секретар и член од редовите на СДСМ, опремувањето со технички персонал и соодветна опрема. Останува неизвесно дали ова тело ќе успее да одговори на предизвиците, со оглед на зголемените ингеренции согласно измените во Изборниот законик.

Деполитизација на јавната администрација

На завршната конференција по повод затворањето на твининг проектот „Поддршка на реформите во државната служба и јавната администрација“ **министерката за информатичко општество и администрација, Марта Арсовска Томовска**, нагласи дека една од целите на овој проект беше да даде препораки за подготовка на регистар на население, кој би генерирал прецизни информации за сите поединци кои живеат на територијата на Република Македонија, како и оние кои живеат надвор од нејзините граници. Ваквиот регистар би се користел како основа за ефикасно обезбедување на услугите од јавниот сектор, но и за подготовка на избирачки списоци, попис и демографска статистика, односно „доколку квалитетот на податоците е добар, регистарот на население би можел да го замени пописот“.⁴¹

Продолжија несогласувањата во Министерството за информатичко општество и администрација. **Дополнителниот заменик министер од СДСМ, Александар Кирацовски**, изјави дека во преодните и

³³ Иванов на местото на Бонева во Анкетната за прислукувањето. МИА. 16.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/381/132946681>.

³⁴ Ставрски дојде, но не беле сослушан од Анкетната комисија. МИА. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/50/132949114>

³⁵ Шилегов: Еве од што се плаши Ставрски да одговори пред јавноста. Веб страница на СДСМ. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sdsm.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=6&articleId=13185>.

³⁶ Комисијата за надзор над работата на Управата за безбедност и контраразузнавање и на Агенцијата за разузнавање и Комисијата за надзор над спроведувањето на посебната истражна мерка следење на комуникациите од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Царинската управа и Министерството за одбрана.

³⁷ Правилник за утврдување на начинот и постапката за избор на Генерален секретар на Државната изборна комисија е достапен на веб страницата на ДИК: <http://www.sec.mk/index.php?lang=mk>.

³⁸ Јавен повик за избор на Генерален секретар на Државната изборна комисија

³⁹ До моментот на издавање на овој извештај, нема информација дали е избран Генерален секретар на ДИК.

⁴⁰ Ќе се избира нов член на ДИК, на местото на Виолета Дума. МИА. 29.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/282/132966397#>.

⁴¹ Проектот беше финансиран од Европската Унија, преку Инструментот за претпристапна помош (ИПА), во времетраење од 12 месеци. Завршна конференција по повод затворањето на твининг проект финансиран од ЕУ. Веб страница на МИОА. 16.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mio.gov.mk/?q=node/4098>.

завршните одредби од Законот за административните службеници не е наведено дека оценувањето во првата година е пилот проект, односно јасно стои дека само започнатите постапки ќе се довршат според стариот закон за државни службеници, а оценувањето за 2015 година е започнато во месец септември оваа година, 7 месеци откако новиот закон е во примена. Кирацовски остана на ставот дека целта на власта за воведување на ваквите законски решенија е да изврши притисок и уцени врз администрацијата⁴² и најави дека пратениците од редовите на опозицијата ќе поднесат предлог-закон за одложување на примената на системот на оценување до 2017 година.⁴³ Од Министерството за информатичко општество и администрација повторно упатија реакција, тврдејќи дека законските решенија се донесени во согласност со мерит системот, со цел воспоставување на ефикасен систем на јавна служба и унапредување на услугите.⁴⁴

Министерот за внатрешни работи, Оливер Спасовски, на 30 декември соопшти дека поради сериозни пропусти во работењето, сменети се началниците на пет сектори на МВР во повеќе градови, како и началникот на СВР Скопје. Причината за смената на началникот на СВР Скопје е непостапувањето во случаите на напади врз новинари и упадот на полицијата на УКИМ за време на блокадата на Ректоратот од страна на претставници на Студентскиот пленум и младинската организација „Мугра“.⁴⁵

Медиуми

Преговорите за **реформи во медиумите** се замрзнати. На средбата одржана на 17 декември, олеснувачот Ванхауте побарал од политичките партии да достават конкретни предлози за реформи во медиумската сфера, пред сè од аспект на нивното влијание врз претстојните избори.⁴⁶

Медиумските организации останаа гласни во барањата за вклучување во преговорите и менување на третманот кон новинарските екипи што го следат процесот. **Самостојниот синдикат на новинари на Македонија (ССНМ)** реагираше на игнорантскиот однос кон новинарите, што во континуитет се повторува.⁴⁷ Од Синдикатот потенцираат дека со таквиот однос политиката покажува колку ги цени сопствените граѓани и нивното право да бидат информирани, бидејќи тоа не е однос само кон новинарите и медиумите, туку кон јавноста генерално. Поради тоа, ССНМ бара од сите политичари и институции да овозможат елементарни услови за работа на новинарските екипи, потсетувајќи дека силно ќе го креваат својот глас пред домашната и меѓународната јавност за ваквиот третман на медиумските работници.

Претседателот на Здружението на новинари на Македонија (ЗНМ), Насер Селмани, изјави дека преговорите се блокирани по вина на владејачките партии, бидејќи медиумите се особено важен инструмент во нивното владеење и без департизација на медиумите нема услови за фер избори. Тој нагласи дека во нацрт-законот предложен од олеснувачот Ванхауте се инкорпорирани предлозите од сите чинители, но ВМРО-ДПМНЕ врши притисок врз Ванхауте да се откаже од неговите клучни точки. Според Селмани, неопходен е силен меѓународен притисок за системски промени во медиумскиот сектор.⁴⁸

⁴² Прес конференции; Кирацовски: Груевски почна да се повлекува. Веб страница на СДСМ. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.sdsm.org.mk/default.aspx?mId=55&glD=6&articleId=13184>.

⁴³ Кирацовски бара да се одложи системот за оценување на администрацијата. МИА. 29.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mia.mk/mk/Inside/RenderSingleNews/381/132966659#>.

⁴⁴ Реакција на МИОА. Веб страница на МИОА. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.mio.gov.mk/?q=node/4110>.

⁴⁵ Сменет началникот на СВР Скопје: Причина е упадот на УКИМ и нападите врз новинари. Нова ТВ. 30.12.2015 г. Достапно на: <http://novatv.mk/index.php?navig=8&cat=2&vest=26460>.

⁴⁶ Ванхауте побара конкретни предлози од партиите за медиумската сфера. Телма. 17.12.2015 г. Достапно на: <http://www.telma.com.mk/vesti/vanhaute-pobara-konkretni-predlozi-od-partiite-za-mediumskata-sfera>.

⁴⁷ Реакција на третманот на новинарските екипи што ги следат преговорите. Веб страница на ССНМ. 16.12.2015 г. Достапно на: <http://ssnm.org.mk/reakcija-na-tretmanot-na-novinarskite-ekipi-shto-gi-sledat-pregovorite/>.

⁴⁸ Селмани – Власта сака на избори со излажани граѓани. Радио Слободна Европа. 27.12.2015 г. Достапно на: <http://www.makdenes.org/content/article/27448845.html>.